

Е-ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ

Марія Стахів

аспірантка, Українська академія друкарства

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2019-11\(27\)-10](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2019-11(27)-10)

Роз'яснено проблему розрізнення термінів у сфері електронних видань, зокрема електронних підручників. Визначено вимоги до електронних навчальних видань. Проаналізовано розміщені на платформах «Bristar», «Розумники» та «MozaWeb» мультимедійні навчальні видання, створені в межах експерименту впровадження електронного підручника й електронної платформи, а також їхню відповідність до «Положення про електронний підручник». Виявлено такі розбіжності: недостатнє забезпечення відтворення продуктів на різних операційних системах, неуніфікований дизайн між частинами видання, що є інтерактивними, та вмістом друкованого видання, на основі якого створено електронне.

Ключові слова: електронне навчальне видання, е-підручник, НУШ, електронний підручник, інтерактивний підручник, мультимедійний контент.

Постановка проблеми. Поява на українському книжковому ринку нового засобу комунікації з читачами — електронні продукти — створило, наскільки це можливо в сучасних реаліях, альтернативу традиційному книжковому виданню. На початках електронні продукти переважно були електронними версіями друкованих видань. Зі створенням нових носіїв та сервісів, доступних на цих носіях, змінюється сам принцип взаємодії читачів з пристроями та відтвореними на них програмами.

Сьогодні активний розвиток ринку електронних видань зумовлений освітніми потребами: реформа української школи (НУШ) передбачає створення різноманітних освітніх продуктів, зокрема електронних навчальних видань, що повинні отримати гриф Міністерства освіти і науки України (МОН). Усе це актуалізує потребу в дослідженнях цих відносно нових для видавничого ринку

медійних продуктів. З огляду на недосконалість відповідної нормативно-технічної бази гостро постає проблема їхньої типологізації. ДСТУ 7157:2010. «Видання електронні. Основні види та вихідні відомості» [8], впроваджений ще у 2010 р., на 2019 р. практично не відображає реального стану речей: цей сегмент медіа дуже динамічно розвивається й удосконалюється. Натомість нова редакція ДСТУ 3017:2015. «Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» таке поняття, як «електронні видання», оминає увагою [9].

Найбільше корисної інформації міститься у «Положенні про електронний підручник» [24]: воно поглиблює та розширює класифікацію нових освітніх продуктів, що з'являються у процесі створення та впровадження реформи НУШ [10], однак питання їхньої розробки поки що недостатньо прописані.

Усе це визначає актуальність запропонованої теми. Всебічне вивчення особливостей типологізації й підготовки сучасних е-підручників сприятиме підвищенню їхньої ефективності в реалізації навчально-методичних і комунікативних функцій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблемою електронних видань, зокрема їхньою типологізацією, плідно займаються українські дослідники С. Водолазька [6], М. Женченко [12], Т. Киричок [15], Т. Купріянова [17], Ю. Петяк [23], Н. Фіголь [27]. Т. Киричок та Н. Фіголь акцентують на недосконалостях стандарту та пропонують зміни, які варто внести. Власний варіант класифікації цифрового продукту для дітей розробила Е. Огар [22], а М. Женченко запропонувала класифікацію електронних видань. А. Антохова [1] розглядає електронні підручники з педагогічної точки зору. Проте цілісного та вичерпного бачення проблеми ще не сформовано. До того ж, е-підручники для початкової школи є цілком новим об'єктом вивчення, адже їх запроваджено лише 2018 р. Отже, вивчати окреслену проблему доцільно.

Мета статті полягає в аналізі е-підручників для початкової школи, створених у 2018 р. в межах реформи НУШ, щодо відповідності вимогам сучасних нормативно-технічних документів, у формуванні рекомендацій щодо поліпшення їхньої якості.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ідея запровадити е-видання у навчальний процес не є новою в Україні. На початку 2010-х рр. було розроблено проект «Відкритий

світ» [21], у межах якого 2011 р. мав бути запущений єдиний освітній інтернет-портал, а впродовж наступних чотирьох років — до 2015 р. школи повинні були отримати 4G-покриття і відповідне обладнання, що мало забезпечувати високу інтерактивність, повномасштабну мультимедійність, імітаційне моделювання, здатність до модифікації і творчості. Також передбачалося розробити та впровадити рідери* в освітній процес. В описі проекту та шляхів його імплементації багато уваги приділяли технологічним аспектам, натомість якість контенту та його виклад обговорювали менше. Однак через політичні обставини проект «Відкритий світ» так і не запрацював.

Як вже мовилося, питання цифризації навчального контенту знову постало на порядку денному в контексті масштабної реформи освітньої галузі в Україні. У 2019 р. Уряд затвердив «Порядок забезпечення підручниками здобувачів повної загальної середньої освіти» [13], згідно з яким учні та вчителі будуть забезпечені підручниками, як паперовими, так і електронними, при чому електронними підручниками вважаються самостійні е-підручники і підручники з аудіосупроводом, а не електронні версії друкованих видань. Доступ до придбаних державою електронних видань можна буде отримати через Національну освітню електронну платформу [20].

Відповідно до Наказу МОН «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою “Електронний підручник для загальної середньої освіти”» [19], впровадження е-підручників має відбуватися поступово, адже досвіду користування подібними продуктами майже немає. Е-підручники є не тільки предметом навчання, а й засобом оптимізації навчальної діяльності та розвитку цифрових компетенцій учнів.

«Проект плану експерименту з впровадження електронного підручника і електронної платформи» передбачає експертизу й апробацію електронних видань. На 2018/2019 навчальний рік було заплановано впровадження підручників з дисциплін «Мистецтво» та «Я досліджую світ», у 2019/2020 навчальному році до них має додатися математика, а вже у 2020/2021-му — е-підручники з української мови. На сайті Інституту модернізації змісту освіти [16]

* Тоді під електронною книжкою розуміли пристрій-рідер, призначений для відтворення контенту.

(ІМЗО), де розміщено інформацію про видання, які беруть участь у конкурсі електронних підручників, вже є два підручники з математики [2; 7] та один з української мови [5]. Загалом у конкурсі електронних підручників беруть участь десять проєктів, створених на трьох платформах — «Bristar» [18], «Розумники» [2; 5; 11; 14] та MozaWeb [3; 4; 7; 25; 26]. П'ять підручників розробила компанія «MozaWeb», «Розумники» створили чотири видання, а у «Bristar» є тільки один електронний засіб навчального призначення. Згідно з результатами вибору проєктів електронних підручників, два продукти видавництва «Розумники» не включено до переліку електронних підручників для закладів середньої освіти, право використання яких може фінансуватися за кошти державного бюджету.

Ми зробили спробу проаналізувати е-підручники, відібрані згідно з «Проєктом плану експерименту з впровадження електронного підручника і електронної платформи» [10, с. 8] для використання у перших класах. Ми опиралися на визначення поняття «е-підручник», сформульоване у «Положенні»: «це електронне навчальне видання із систематизованим викладенням навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію» [24].

За результатами проведеного аналізу можемо стверджувати, що всі подані Інститутом модернізації змісту освіти видання відповідають загальним вимогам: інформація в них подана структуровано та логічно, систематизована та відповідає програмі, оскільки е-підручники створені на основі друкованих видань, які пройшли конкурс від МОН та якими забезпечують перші класи НУШ. Характерною ознакою аналізованих е-підручників є використання фрагментів сторінок друкованих видань. Ілюстративний і мультимедійний матеріал та інтерактивні елементи розміщено доцільно, відповідно до логіки викладу навчального матеріалу, досить лаконічно. Е-видання не перенасичені інтерактивним та мультимедійним контентом, використання цих складових вмотивоване, хоча часто дизайн інтерфейсу мультимедійної частини («Розумники», «Bristar») та фрагментів друкованих видань поєднується не надто гармонійно. Варто зазначити, що у підручнику видавництва «Bristar» після кожної теми є посилання на використані матеріали.

Аналіз також засвідчив, що рекомендовані МОН е-підручники мають цілісний та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, інформують читача щодо теми, відкритої на екрані, містять інструкції з виконання завдань. Однак у підручниках видавництва «Розумники» є тільки звуковий супровід, без текстової інструкції. Крім того, ні «Розумники», ні видавництво «Bristar» не передбачають можливості відімкнення звукового супроводу всередині підручника. Перейти у беззвучний режим можна тільки вимкнувши звук на пристрої, що буває дуже необхідною опцією, позаяк звуковий фон «Bristar» і музичний супровід при завантаженні завдань і тем у «Розумників» доволі однотипний і нав'язливий, може викликати роздратування при постійному користуванні освітніми продуктами. Часто не представлені субтитри до аудіоінформації, водночас «Мистецтво» від Bristar має додаток «Караоке», де слова пісень візуально відображені, а «Розумники» у своїх продуктах при натисканні на текст чи малюнок його озвучують. Додамо, що засоби навігації підручників, покажчики, можливість виділяти текст і системи контролю знань представлені у всіх виданнях.

Кожна з компаній, що є творцем е-підручників, крім самого контенту, займається постачанням пристроїв, на яких цей контент відтворюється, тому їхні підручники максимально використовують ці можливості. Так, «MozaWeb» додає до своїх підручників «MozaBook» 3D-анімації та освітні відео, створені для системи «Mozaik». Проте сторонні користувачі сайту компанії наразі не можуть отримати доступ до підручників, що мають гриф «Рекомендовано». Неможливо й придбати код активації окремих видань, адже в електронній крамниці вони відсутні. Ознайомитися без купівлі можна лише з частиною підручників, у яких є тільки демонстраційна версія. Не вдасться придбати повну версію «Мистецтво. 1 клас» [18] від «Bristar», адже за лінком із сайту ІМЗО на жовтень 2019 р. доступна лише демонстраційна, що містить інформацію тільки за першу чверть навчання, а для купівлі е-підручників від «Розумників» треба буде завантажити окремий застосунок.

Лише продукція видавництва «MozaWeb» відповідає — і то частково — вимозі «Положення» (пункт I розділ V. Технічні і функціональні вимоги), згідно з якою е-підручник має забезпечувати можливість роботи на трьох чи більше операційних системах.

Книги видавництва доступні у застосунках на операційних системах iOS, Windows та Android, але варто додати, що у застосунках на iOS та Android можна використовувати виключно преміальну передплату, а персональний доступ можливий лише з планшетів та персональних комп'ютерів зі встановленою операційною системою Windows. Працювати з е-підручниками від мультимедійного видавництва «Розумники» можна на пристроях з операційною системою Windows, при цьому купівля підручників можлива лише у застосунку, встановленому на пристрій. ДемOVERсія «Мистецтва» від «Bristar» доступна для Windows та Android, при цьому е-підручник завантажується окремим застосунком і вимагає додаткового встановлення застосунків інтерактивної дошки й «інтерактивного фортеп'яно», інакше деякі завдання виконати не вдасться. Відповідно, інші видання від цієї компанії теж доведеться завантажувати окремим застосунком.

Висновки. Підготовка та продукування е-підручників в Україні є перспективним напрямом розвитку медійної і видавничої сфери: появу нових суб'єктів ринку, що спеціалізуються на е-видаванні, появу нових е-продуктів стимулює реформа НУШ. Запорукою забезпечення високої якості навчальних е-видань є їхня чітка типологізація і відображення її результатів у вимогах відповідних нормативно-технічних документів. Нові видання від компаній, що посідають сьогодні на цьому ринку лідерські позиції («Bristar», «Розумники» та MozaWeb), незважаючи на виявлені недоліки, можна вважати інноваційними. Для поліпшення якості готових продуктів, їхньої функціональності потрібно уніфікувати дизайн між інтерактивними частинами видання та фрагментами, взятими з друкованих прототипів, вдосконалити навігацію та контент, адже всі проаналізовані проекти створені на основі вже наявних паперових видань у співпраці з видавцями класичних підручників, а не укладені цими компаніями самостійно. Неможливість завантажити інтерактивні видання на всі операційні системи, як того вимагає «Положення», також є суттєвим недоліком, який стоїть на заваді тим користувачам, що не мають відповідних пристроїв. Усунення вказаних проблем, подальше вдосконалення змістових та функціональних можливостей е-підручників допоможе перетворити їх у дієвий сучасний інструмент освіти.

1. Антохова А. О. Електронні підручники: аналіз пропозицій та досвіду впровадження в освітню практику // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. Київ, 2018. Вип. 5. С. 10-22.
2. Бевз В., Васильєва Д. Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) «Математика» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. Розумники. URL: <http://e-підручники.укр/catalog/29608/1329265/> (дата звернення: 01.10.2019).
3. Бібік Н., Бондарчук Г. Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) з інтегрованого курсу «Я досліджую світ. Частина 1 та 2» для 2 класу закладів загальної середньої освіти. MozaWeb. URL: https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-51946 (дата звернення: 01.10.2019).
4. Большакова І., Пристінська М. Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) з інтегрованого курсу «Я досліджую світ. Частина 1 та 2» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. MozaWeb. URL: https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-44238 (дата звернення: 01.10.2019).
5. Вашуленко М., Вашуленко О. Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) «Українська мова. Буквар. Частина 1 та 2» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. Розумники. URL: <http://e-підручники.укр/catalog/29608/1329263/%20%20> (дата звернення: 01.10.2019).
6. Водозька С. А. Технологічні інновації як мотиватор радикальних змін у видавничій галузі // Наукові записки Інституту журналістики: наук. збірник. Київ, 2014. Т. 55. С. 76-79.
7. Гісь О., Філяк І. Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) «Математика» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. URL: https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-27200&from=subject&from_value=AMT&subject=AMT&grade=&t=mozaweb (дата звернення: 01.10.2019).
8. ДСТУ 7157:2010. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. URL: https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_7157_2010.pdf (дата звернення: 01.10.2019).
9. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Київ, 2016. 38 с.
10. Експеримент з впровадження електронного підручника і електронної платформи. Проект плану реалізації URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/04/18/experiment_project_paper_19032018.pdf (дата звернення: 01.10.2019).

11. Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) з інтегрованого курсу «Я досліджую світ. Частина 1» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. Розумники / *Воронцова Т.* та ін. URL: <http://e-підручники.укр/catalog/29608/1329225/> (дата звернення: 01.10.2019).
12. *Женченко М.* Типологічна класифікація електронних видань як науково-практична проблема // Вісник Книжкової палати. 2016. № 8. С. 17-20.
13. Затверджено порядок забезпечення підручниками здобувачів повної загальної середньої освіти. URL: <https://www.yurfact.com.ua/fakty/zatverdzheno-poriadok-zabezpechennia-pidruchnykyamy-zdobuvachiv-povnoi-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 01.10.2019).
14. *Калініченко О., Аристова Л.* Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) з інтегрованого курсу «Мистецтво. Частина 1» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. Розумники. URL: <http://e-підручники.укр/catalog/29608/1329228/> (дата звернення: 01.10.2019).
15. *Киричок Т., Ю., Фіголь Н. М.* Термінологія електронного навчального дискурсу // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. Запоріжжя, 2016. № 3 (27). С. 143-147.
16. Конкурс електронних підручників. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/943> (дата звернення: 01.10.2019).
17. *Купріянова Т.* Друковані та електронні видання на етапі інформаційної революції // Поліграфія і видавнича справа. Львів, 2012. № 2. С. 32-38.
18. *Масол Л., Гайдамака О., Колотило О.* Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) «Мистецтво 1 клас». Bristar. URL: https://bristarstudio.com/uk/games/textbook_uk (дата звернення: 01.10.2019).
19. Наказ МОН від 31.08.2018 № 957 «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Електронний підручник для загальної середньої освіти» (E-book for secondary education (EBSE)), серпень 2018 року – серпень 2021 року. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/09/04/nakaz-mon-vid-31-08-2018-957-pro-provedennya-eksperymentu-vseukrajinskoho-rivnya-za-temoyu-elektronnyj-pidruchnyk-dlya-zahalnoji-serednoji-osvity-e-book-for-secondary-education-ebse-serpen/> (дата звернення: 01.10.2019).
20. Національна освітня електронна платформа. URL: <https://imzo.gov.ua/natsionalna-osvitnya-elektronna-platforma/> (дата звернення: 01.10.2019).

21. Національний проект «Відкритий світ» // Комп'ютер у школі та сім'ї. Київ, 2011. № 7. С. 53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2011_7_18 (дата звернення: 01.10.2019).
22. *Огар Е.* Типологічні особливості українських цифрових медіа для дітей та підлітків // Збірник праць Науково-дослідного інституту прекогнітивної психології. Львів, 2015. Вип. 5 (23). С. 241-251.
23. *Петяк Ю. Ф.* Визначення терміну «електронні видання» // Поліграфія і видавнича справа. Львів, 2011. № 2. С. 184-187.
24. Положення про електронний підручник. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-18> (дата звернення: 01.10.2019).
25. *Рубля Т., Щеглова Т., Мед І.* Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) з інтегрованого курсу «Мистецтво» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. MozaWeb. URL: https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-44290&from=subject&from_value=VIZ&subject=VIZ&grade=&t=mozaweb (дата звернення: 01.10.2019).
26. *Табліна О., Іванова Г.* Електронний засіб навчального призначення (електронний підручник) з інтегрованого курсу «Я досліджую світ. Частина 1 та 2» для 1 класу закладів загальної середньої освіти. MozaWeb. URL: https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-44375 (дата звернення: 01.10.2019).
27. *Фіголь Н. М.* Поняття та складники електронного навчального дискурсу // Обрії друкарства. Київ, 2019. № 1 (7). С. 175-191.

References

1. Antokhova A. O. (2018). Elektronni pidruchnyky: analiz propozycij ta dosvidu vprovadzhennja v osvittnju praktyku. *Vidkryte osvittnje e-seredovushhe suchasnogho universytetu*. Kyiv, Vyp. 5. pp. 10-22. (in Ukr.).
2. Bezv V., Vasylyjeva D. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) «Matematyka» dlja 1 klasu zakladiv zaghajnoji serednjoji osvity. *Rozumnyky*. Retrieved from <http://e-pidruchnyky.ukr/catalog/29608/1329265/> (in Ukr.).
3. Bibik N., Bondarchuk H. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) z integhrovanogho kursu «Ja doslidzhuju svit. Chastyny 1 ta 2» dlja 2 klasu zakladiv zaghajnoji serednjoji osvity. MozaWeb. Retrieved from https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-51946 (in Ukr.).
4. Boljshakova I. Prystinsjka M. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) z integhrovanogho kursu «Ja doslidzhuju

- svit. Chastyny 1 ta 2» dlja 1 klasu zakladiv zahaljnoji serednjoji osvity. MozaWeb. Retrieved from https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-44238 (in Ukr.).
5. Vashulenko M., Vashulenko O. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) «Ukrajinsjka mova. Bukvar. Chastyny 1 ta 2» dlja 1 klasu zakladiv zahaljnoji serednjoji osvity. Rozumnyky. Retrieved from <http://e-підручники.укр/catalog/29608/1329263/%20%20> (in Ukr.).
 6. Vodolazka S. A. (2014). Tekhnologichni innovaciji jak motyvator radykalnykh zmin u vydavnychij ghaluzi. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky*. Kyiv, T. 55. pp. 76-79. (in Ukr.).
 7. *His O., Filjak I.* Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) «Matematyka» dlja 1 klasu zakladiv zahaljnoji serednjoji osvity. Retrieved from https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-27200&from=subject&from_value=AMT&subject=AMT&grade=&t=mozaweb (in Ukr.).
 8. DSTU 7157:2010. Vydannja elektronni. Osnovni vydy ta vykhidni vidomosti. Retrieved from https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_7157_2010.pdf (in Ukr.).
 9. DSTU 3017:2015. Vydannja. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennja ponjat. Kyiv, 2016. 38 pp. (in Ukr.).
 10. Eksperyment z vprovadzennja elektronnogho pidruchnyka i elektronnoji platformy. Proekt planu realizaciji. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/04/18/experiment_project_paper_19032018.pdf (in Ukr.).
 11. Voroncova T., Ponomarenko V., Khomych O., Harbuzjuk I., Andruk N., Vasylenko K. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) z integhrovanogho kursu «Ja doslidzhuju svit. Chastyna 1» dlja 1 klasu zakladiv zahaljnoji serednjoji osvity. Rozumnyky. Retrieved from <http://e-pidruchnyky.ukr/catalog/29608/1329225/> (in Ukr.).
 12. Zhenchenko M. (2016). Typologichna klasyfikacija elektronnykh vydanj jak naukovo-praktychna problema. *Visnyk Knyzhkovoji palaty*. No. 8, pp. 17-20. (in Ukr.).
 13. Zatverdzheno porjadok zabezpechennja pidruchnykamy zdobuvachiv povnoji zahaljnoji serednjoji osvity. Retrieved from <https://www.yurfact.com.ua/fakty/zatverdzheno-poriadok-zabezpechennia-pidruchnykamy-zdobuvachiv-povnoi-zahalnoi-serednoi-osvity> (in Ukr.).
 14. Kalinichenko O., Arystova L. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) z integhrovanogho kursu «Mystectvo.

- Chastyna 1» dlja 1 klasu zakladiv zahaljnoji serednjoji osvity. Rozumnyky. Retrieved from <http://e-pidruchnyky.uk/catalog/29608/1329228/> (in Ukr.).
15. Kyrychok T. Yu., Fihol N. M. (2016). Terminologhija elektronnohogo navchalnogho dyskursu. *Derzhava ta reghiony*. Serija: Socialjni komunikaciji. Zaporizhzhia, No. 3 (27), pp. 143-147. (in Ukr.).
 16. Konkurs elektronnykh pidruchnykyv. Retrieved from <https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/943> (in Ukr.).
 17. Kuprijanova T. H. (2012). Drukovani ta elektronni vydannja na etapi informacijnoji revoljuciji. *Polighrafija i vydavnycha sprava*. Lviv, No. 2, pp. 32-38. (in Ukr.).
 18. Masol L., Ghajdamaka O., Kolotylo O. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) «Mystectvo 1 klas». Bristar. Retrieved from https://bristarstudio.com/uk/games/textbook_uk (in Ukr.).
 19. Nakaz MON vid 31.08.2018 No. 957 «Pro provedennja eksperymentu vseukrajinsjkogho rivnja za temoju «Elektronnyj pidruchnyk dlja zahaljnoji serednjoji osvity» (E-book for secondary education (EBSE)), serpenj 2018 roku – serpenj 2021 roku. Retrieved from <https://imzo.gov.ua/2018/09/04/nakaz-mon-vid-31-08-2018-957-pro-provedennja-eksperymentu-vseukrajinskoho-rivnja-za-temoyu-elektronnyj-pidruchnyk-dlja-zahalnoji-serednjoji-osvity-e-book-for-secondary-education-ebse-serpenj/> (in Ukr.).
 20. Nacionaljna osvitnja elektronna platforma. Retrieved from <https://imzo.gov.ua/natsionalna-osvitnja-elektronna-platforma/> (in Ukr.).
 21. Nacionalnyj proekt «Vidkrytyj svit» (2011). *Kompjuter u shkoli ta simji*. Kyiv, No. 7, p. 53. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2011_7_18 (in Ukr.).
 22. Oghar E. (2015). Typologhichni osoblyvosti ukrajinsjkykh cyfrovykh media dlja ditej ta pidlitkiv. *Zbirnyk pracj Naukovo-doslidnogho instytutu presoznavstva*. Lviv, Vyp. 5 (23), pp. 241-251. (in Ukr.).
 23. Petjak Yu., F. (2011). Vyznachennja terminu «elektronni vydannja». *Polighrafija i vydavnycha sprava*. Lviv, No. 2, pp. 184-187. (in Ukr.).
 24. Polozhennja pro elektronnyj pidruchnyk. Retrieved from <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-18> (in Ukr.).
 25. Rublja T., Shheghlova T., Med I. Elektronnyj zasib navchalnogho pryznachennja (elektronnyj pidruchnyk) z integhrovanogho kursu «Mystectvo» dlja 1 klasu zakladiv zahaljnoji serednjoji osvity. MozaWeb. Retrieved from https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-44290&from=subject&from_value=VIZ&subject=VIZ&grade=&t=mozaweb (in Ukr.).

26. Taghlina O., Ivanova H. Elektronnyj zasib navchaljnogho pryznachen-
nja (elektronnyj pidruchnyk) z integhrovanogho kursu «Ja doslidzhuju
svit. Chastyny 1 ta 2» dlja 1 klasu zakladiv zaghajnoji serednjoji osvity.
MozaWeb. Retrieved from [https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=
single_book&bid=UA-RNK-44375](https://www.mozaweb.com/uk/course.php?cmd=single_book&bid=UA-RNK-44375) (in Ukr.).
27. Fihol N. M. (2019). Ponjattja ta skladnyky elektronnoho navchaljnoho
dyskursu. *Obriji drukarstva*. Kyiv, No. 1(7), pp. 175-191. (in Ukr.).

Maria Stakhiv, Ph.D. student Ukrainian Academy of Printing

E-textbooks for Ukrainian school: problems of preparing

The article deals with the effectiveness of electronic textbooks in Ukrainian schools, the understanding of the concept of «electronic textbook» in Ukrainian legislation governing publishing.

*The article analyses basic principles of creating electronic textbooks on three platform: Bristar, Розумнику and MozaWeb. The problems of creating electronic textbooks for elementary school have been highlighted. The prospects for further research and the possibility of using electronic textbooks in the educational process have been described. It has been emphasized that the perception of the term «e-book» has changed. Previously, this term was understood as the device which the reading was carried out, now an e-book is a content that requires playback by individual devices. The multimedia educational publications created in the framework of the experiment of introducing the electronic textbook and the electronic platform and their comp-
liance with the Regulations on the electronic textbook are analyzed.*

Summarizing our analysis, we can highlight that non-compliance with the Regulations has been identified, such as insufficient playback of products on different operating systems, non-unified design between parts of the publication that are interactive, and content of the print edition that created the electronic version. Some editions which are recommended by the Ministry of Education and Science are difficult to buy for later use, and some of them are only available in the demo version.

Keywords: *e-learning publication, e-textbook, New Ukrainian School, e-textbook, interactive textbook, multimedia content.*